

Karin Boye

***Snäckors
sori***

20 noveller

Lindelöws bokförlag

Innehåll

Förord av Barbro Gustafsson Rosenqvist 9

1. Snäckorna 19
  - Hemligt värde 29
  - Sönderrivet brev 43
  - Omogen frukt 49
  - För tung 63
  - Äventyr i Kandia 71
  - Ur funktion 93
  - Ella gör sig fri 105
  - Spöktimme 121

2. Bebådelse 127

3. Min son blir inte snickare 199
  - Gåtans lösning 209
  - Spårvagnen och paradiset 221
  - Möjligheternas man 239
  - Förföljaren 245
  - En diplomat tar sig ledigt 257
  - Världssmärta 281
  - Den dödas rätt 291
  - Vid en dödsbädd 303
  - Offret 311

Jag vill kasta mina vapen,
svärd och sköld.
All den hårda fiendskapen
var min köld.

(...)

Våren gryr i vinterns trakter,
där jag frös.
Jag vill möta livets makter
vapenlös.

Ur dikten "Jag vill möta"
från diktsamlingen *Härdarna* (1927)

"Men för dem båda blev det en hemlighet som de hade tillsammans, kanske också därför att den betydde detsamma för båda. De talade ibland om sorlet: för båda var det rösten från ett okänt land, där allt det fanns som de inte kunde tänka sig finna här. De talade om att segla in genom den trånga sprickan på snäckans undersida, förbi de farliga tandade vita porslinsklipporna och vidare över det väldiga havet där inne. Vad som sedan väntade dem, det växlade från gång till gång. Men alltid var det snäckan, som bildade porten till världen där bortom."

Citat om snäckors sorl ur den avslutade romanen "Bebådelse", sid. 168.

Spöktimme

Inte en blund hade Barbro fått i natt. Einar hade somnat på färjan och sovit gott ända tills de var framme i Trelleborg, men själv hade hon legat och småfrusit och längtat tillbaka till söderns värme och ångnat att hon inte tagit varmare kläder med sig; man ska aldrig lita på sommaren.

Det var därför hon kände sig så konstig. Som en uppochnervänd låda, där allt har råkat huller om buller. Otillräknelig snarare än sömnig. Där hon stod ute på sista plattformen, såg hon, hur skenorna smalnade och smalnade bakom tåget, vred sig i ringlar och försvann borta vid synranden, och deras rörelser förekom henne lika uttrycksfulla som minspelet i ett mänskligt ansikte. De betydde lika mycket, och hon såg tydligt vilka känslor de speglade. Överhuvudtaget fanns det ingen gräns längre mellan hennes jag och omvärlden. De flöt samman som de gör i drömmen, och hon skulle knappast blivit överraskad, om någon fantastisk drömsyn plötsligt hade dykt upp vid kanten av banvallen, framtänt av henne själv, lika verklig som den halvt sönderbrustna verkligheten omkring henne.

Över skånska slätten lyfte ett lätt morgondis, en för-

aning om höst, och landskapet blev indränkt i guldstoff av den tidiga solen, blev mäktigt enhetligt, vilande och väntande. Linjerna gick vida och långa som långsamma sjungande tonfall, ytorna spände och buktade sig i lugn mognad; färgerna slog ut breda och djupa med en glimtvis framskymtande glöd ur solens inre. Och allt var levande ande.

Om hon hade haft sina målargrejer nu ...? Men egentligen ville hon inte måla detta. Som i ett extatiskt tillstånd eller i ett rus; tingen avslöjar en djup inre sida, men man är ur stånd att uttrycka den. Och vad tjänar det till – uttrycka, alltid uttrycka! Uttrycka är behärska, och hon ville inte behärska detta. Hon ville ge sig, ville se och tillbedja. Hon skulle velat falla på knä och trycka sin panna mot meningen i dessa linjer och dagar. Hon hörde dem till.

Hennes andliga hem. Hon kände igen det med sitt innersta, intensivt som man slås av en uppenbarelse. Den hållning mot livet, som hennes väsen strävade hän emot och som uppnådd skulle innebära hennes fulla mognad. I ord kunde hon inte formulera den. I landskap låg den nu klar för hennes ögon, omedelbart förnimbar som musik.

Och hon visste, att även om hon hade velat störa Einar, som satt inne i kupén och läste tidningar, även om han hade kommit ut till henne och försökt se vad hon såg, skulle han aldrig kunna det. Linjernas vidd, ja, den hade han, men de mjuka ytorna och de mogna färgerna var något som inte snuddade vid hans värld. En ångest kom över henne – skulle hon kanske vara dömd att långsamt tappa bort detta odefinierbara mystiska som var hennes kärna ...

Under dessa år hade hon målat och målat, och Einar

hade kritiserat resultatet och gjort förståndiga anmärkningar, som trots allt var oväsentliga, och hade inte märkt de riktiga bristerna, därför att han var ur en annan värld och mätte med andra mått. Då hade hon satt sig ner att mollängta efter något som hon inte visste vad det var. Det hörde i alla fall samman med denna samma mystiska grund – den som hon nu såg uppenbarad.

Det höll på att spränga henne. Hade inte den bindande tyngdkraften varit, skulle hon stigit från plattformen som ånga och skingrats över skånska slätten. Det dånade och dunkade omkring henne, så det gjorde ingenting, att hon lättade det förgörande trycket med att läsa vers högt för sig själv:

Skuggor av sommarmolnen
vandra över slätten i jordisk ro ...

Det var Agneta Rustow. Agneta längtade hem till sitt skånska land.

Landskapet framför henne var också Agneta Rustow.

Tanken stod stilla inför ett spöklikt töcken. Men någonting gjorde henne tung som bly av alltings slut, av ett evigt förlorat.

En landsflykting seglar förbi sitt land på långt håll, ser det dyka upp och ser det försvinna.

Med tårarna strömmande utför kinderna lutade hon sig mot väggen och stirrade ut i det klarnande blå. Tomt och utan strand låg det väldiga bleka himmelshavet, där några sena lärkor försökte bortarbete hösttecknen med suggestion. Barbro såg dem skälva av ansträngningen, men hörde dem inte för tågets dunkande.

Einar kom ut och ställde sig bredvid henne.

– Är Pullan ledsen? frågade han, då han såg hennes våta ansikte.

För att höras genom dånet måste han ropa; det trubade ohjälpligt av de smeksamma orden, men hans rörelse, då han lade armen om hennes skuldror, var full av öm varsamhet.

Hon såg tacksamt upp på honom, skrattade genom tårarna och ropade tillbaka:

– Usch, jag känner mig bara så osannolik! Det gör ingenting, bry dig inte om det! Bara jag har fått sova, är det alldeles borta igen!

Offret

Omätlig, bottenlös, full av stigande och sjunkande töcken, sträckte sig en avgrund så långt ögat kunde se. En kal, skrovlig klippa hängde ut över den tomma rymden, som om den fåfängt sökte pejla dess dimmiga djup.

Högst uppe på klippan stod en kvinna och stirrade bort över den ändlösa avgrunden. Vinden var fuktig och kylig, men hon märkte det ej, ty hela hennes tanke, hela hennes längtan tycktes sväva långt i fjärran mot ett annat mål bortom tomrummet.

Bergvindens ande förundrade sig. Han steg ned från sin luftvagn och satte sig på klippan vid kvinnans fötter. ”Vad söker du där bortom?” frågade han.

Nu först sänkte hon sin blick och såg honom. ”Jag söker det skönaste av allt”, svarade hon. ”Jag söker den fullkomliga ädelstenen.”

”Vad är det för en ädelsten?” frågade bergvindens ande. ”Och varför söker du den här?”

”Jag har sökt den överallt. Ack, jag har följt all världens slingrande stigar och stundom trott mig nära målet, men aldrig fann jag det enda jag sökte. Vida omkring har jag strövat, länge, länge har jag irrat utan hem och härd, och

nu vet jag ingen trakt, som jag ej genomletat. Där bortom avgrunden kunde måhända min längtan stillas.”

”Vad är det för en ädelsten?” frågade bergvindens ande åter.

”Fråga mig icke! Jag vet det icke. Men alltsedan jag började drömma drömmar, har den varit i mitt sinne. Den är all längtans mål. Den är utan brist. Den är ljusare än solen, klarare än vattnet, skönare än aftonhimlen. Sedd genom dess skymning ter sig världen underbar som paradiset. Den fullkomliga ädelstenen är den stora lyckan själv.”

”Då äger jag den!” sade bergvinden. ”Ty här är min boning, och här är ljust, här är klart, här är skönt. Något ont eller sorgligt ser jag aldrig härifrån, ty runt bergstopparna breda sig molnen så täta, att aldrig min blick når olyckan och bedrövelsen i dalarna. Och kommer en sorgsen vandrare till dessa höjder, svingar jag mig än högre i de blåa rymderna och ser honom icke mer. Här finnes ej sorg.”

”Men i mina drömmar”, sade kvinnan, ”glittrade ädelstenen stundom liksom av tårar, och de kunde ej fördunkla dess glans. Vad är det för en lycka, som viker för olyckan liksom en besegrad viker för segraren? Nej, sådan är icke den fullkomliga ädelstenens lycka. Med den i min hand vågar jag trotsa all nöd och all sorg, ty mörkret kan ej släcka ljuset.”

”Din ädelsten är en dröm”, sade bergvinden och suckade.

Solen hade nu gått ned, men fullmånen steg över snötinnarna och kastade sin vita glans över avgrunden. Då kvinnan åter såg dit, uppgav hon ett rop. Under sig

skådade hon ett hav av silver, böljande, levande."Ser du", sade bergvindens ande och sänkte sin starka röst till en viskning, "ser du! Detta är en underbar syn. När dalarna försmäkta av törst och sluttningarna förbrännas av hettan, då förbarmar sig den stora dimman som breder ut sin vita, väldiga mantel kring fjällen, och ur den faller svalt, klart regn. Nu är den åter kommen! Låt oss glädjas!"

Den skimrande dimfloden höjdes och sänktes: det var ett stort, okänt väsendes andning. Armar räcktes ut, som sakta ströko de torra skogarna. Droppar löste sig ur ljushavet och föllo som glimtar och strimmor ned över jorden. Från trädens grenar gled de med ett ljud som av en stilla gråt, ett barns lättnadsgråt, när det efter mycken ångest åter vilar tryggt hos sin moder.

Kvinnan på klippan föll på knä.

"Du gör som jag sett många göra", viskade bergsvinden. "De böja knä inför det underbara väsende, som stillar deras törst, och offra mycket, som är dem kärt, ty de älska det. De älska det, därför att det är så oändligt skönt."

"Ja", svarade hon, "så är det, jag känner det själv. Jag ville giva det allt jag äger. Men jag äger intet. Vad skall jag offra?"

En ton steg skälvande upp ur djupet. Den ljöd likt en stämmas klang. Och stämman sade: "Dig själv!"

Då ryggade kvinnan tillbaka från branten av fruktan för att förlora sig själv i det okända djupet. Att giva sig själv, det vore att bliva fattigare än det ringaste kryp och den lägsta ört, ty de ägde dock sig själva. Och den fullkomliga ädelstenen skulle hon aldrig nå.

Men skönare än allt skönt, ljusare än allt ljust göt den

stora dimman alltjämt sin svalka över allt, som begärde svalka, utan att vredgas över att en varelse ryggade tillbaka för dess vita våg.

Då sade kvinnan: ”Nej, jag förmår ej kämpa mot dig, ty du är mig mycket kärare än mitt eget liv.” Så steg hon ut i rymden.

Hon trodde sig falla, men hon föll icke. Som ett blomblad bäres av vattnet, bars hon av det böljande ljushavet. Sakta fördes hon som av okända strömmar bort mot fjärran.

Då hon slog upp ögonen, såg hon skönhet utan gräns. ”Vad är detta?” sade hon.

Och själv svarade hon: ”Det är den fullkomliga ädelstenen.”